

Posudek bakalářské práce Markéty Trojanové *Neosémantismy na portálu Čeština 2.0 a jejich užívání v současné komunikaci*

Bakalářská práce se zaměřuje na poměrně specifický neosémantický materiál, který má povětšinou okazionální charakter a mnohdy hraničí spíše s návrhy než se skutečnými pojmenováními nejnovější slovní zásoby češtiny. Excerpce pochází z portálu *Čeština 2.0*, kterému celkově již byly věnovány některé dílčí analýzy, výběr neosémantismů však dosud chyběl. V tom spatřuji aktuálnost a význam práce, a to i proto, že tento výběr přináší s sebou mnohá (především sémantická) klasifikační a interpretační úskalí. Oceňuji tedy odvahu, se kterou se autorka do tématu pustila, stejně jako její značnou samostatnost při zpracování zadání práce.

1. Koncepce práce

Práce má promyšlenou strukturu, teoretická a praktická část na sebe navazují. Některé jejich podkapitoly se však prolínají a bylo by možné mnohé jejich dílčí pasáže zařadit jinam, stejně jako je hierarchicky adekvátněji členit: především podkapitoly 4 *Vymezení pojmů*, 5 *Neosémantizační procesy* a 6 *Čeština 2.0* by bylo vhodné zařadit jako součásti teoretické části bakalářské práce. V úvodu práce je vymezen cíl a vysloveny hypotézy. Promyšlená jsou i klasifikační kritéria, aplikovaná v podkapitolách 9–14 praktické části práce. Základní pojmy a terminologie jsou užívány ve smyslu citované odborné literatury, v práci se objevují dílčí nesrovnalosti: např. u hesel ve slovníku *Čeština 2.0* se zmiňuje jejich definice (definice jejich významu): v lexikografickém pojetí však jde spíše o pouhý výklad (ne-li v případě tohoto slovníku pokus o výklad významu) než o jeho skutečnou definici.

Hodnocení: B

2. Metodologie a zpracování dat

Zvolená metodologie a hypotézy jsou stručně a přehledně stanoveny v úvodní části práce. Autorka prezentuje analyzovaná data uceleně, pokouší se je interpretovat, což je vzhledem k povaze neosémantizačních procesů často obtížné a nejednoznačné, v mnoha případech by bylo možné s hodnocením polemizovat (viz např. zde níže uvedený příklad ze s. 42), jeví se ne zcela adekvátní. Podobně i některé závěry vyznívají poněkud obecně. Výkladovou a analytickou část práce adekvátně doplňují tři přílohy: Slovník neosémantismů z portálu *Čeština 2.0*, Dotazník a Tabulka klasifikující neosémantismy.

Hodnocení: B

3. Práce s odbornou literaturou

Práce se zakládá na relevantní odborné literatuře: obvykle ji úspěšně parafrázuje, její kritické zhodnocení však chybí. Autorka v textu odlišuje citace od vlastního textu, poctivě se snaží držet se zvolených teoretických pojetí, nezvažuje však případná jiná pojetí, jež jsou právě v oblasti sémantiky běžná. Mnohdy chybí bibliografický údaj (datace) u odkazovaných odborných zdrojů, viz např. sborníkové studie na s. 10 nebo práce uváděné na s. 13.

Hodnocení: B

4. Formální úroveň práce

Bakalářská práce vykazuje dobrou formální úroveň, obsahuje všechny náležité části, a má přiměřený rozsah. Pouze občas se vyskytují drobné pravopisné chyby a nezřídka i formulační nedostatky (neobratnosti, neadekvátnost odbornému stylu).

Hodnocení: B

V přehledu uvádím ukázky některých problematických míst bakalářské práce a připomínky k nim (tematicky se týkají částí posudku 1–4):

1. Obsah práce

1.1 Obsahová přesnost vyjádření

s. 9: *V praktické části analyzujeme spisovnou slovní zásobu, z níž jsou některé výrazy součástí hovorové češtiny.*

s. 10: *Autor slovníku třídí nová slova tak, aby se neshodovala s hesly z jiných slovníků. Typická je slovní zásoba běžná v mluvené češtině.*

– Opravdu se jedná o běžně mluvená slova?

s. 16: *Součástí neologismů jsou také okazionalismy.*

– Jde o součásti, nebo typy neologismů?

s. 35: *Z celkových 881 jednoslovných výrazů bylo podstatných jmen 777, ... Nejčastěji se z celkových 88 substantiv setkáme s pojmenováním osob...*

– Jde o překlep v číslici, nebo kolik substantiv tedy celkově skutečně je?

s. 35: *Příčinou tohoto rozložení jsou také samotní tvůrci (často laická veřejnost), protože přirozeně nejvíce tíhnou k popisování podstatných jmen i mimo oblast neosémantismů. Jsou totiž nejlépe uchopitelná a snadno si je, až na abstrakta mohou představit.*

s. 36: *V seznamu máme jedno měkké adjektivum vzniklé od substantiva příponou -ní (imobilní), jelikož jde o adaptaci přejatého slova z cizího jazyka*

– Plyne volba sufixu z přejímání z cizího jazyka?

s. 46: *Jako kolokviálně vyšší vnímáme výrazy delta a frontman „jedinec stojící ve frontě“, protože postupně přechází k bezpříznakovosti.*

– Podle čeho se hodnotí posun k bezpříznakovosti?

1.2 Zaměňování nebo směšování jazykové a mimojazykové reality

s. 46: *Expresivní je například kozáček, který byl původně chápán jen jako zdobnělý.*

1.3 Klasifikace, interpretace, reprezentativnost a relevantnost příkladů:

s. 42: *K přenášení pomocí metafory dochází také u propriálních jednotek, což vede k apelativizaci: babiš „člověk s minimálními rétorickými schopnostmi, často se „vyjadřující“ do médií, podle podnikatele s politickými ambicemi Andreje Babiše“*

– Pojetí ve smyslu metafory je nepřesvědčivé.

s. 86: *prymula*

– Jaký je primární význam tohoto slova, je-li to neosémantismus?

s. 44: *Také je hodně využívaná zdrojová doména předmět a cílová doména člověk, tomu odpovídají slova lentilka, leták, makronka, rohlík, špageta, volant, kobliha.*

– Jemnější rozlišení např. na potraviny + ostatní?

2. Forma práce

2.1 Pravopis, především interpunkce

s. 46: *Expresivní je například kozáček, který byl původně chápán jen jako zdobnělý a manažer.*

2.2 Formulace a styl – vhodnost či obratnost vyjádření, formulace v odborném textu

s. 68: *Někdy je dokonce pouze snaha dostat vymyšlené slovo nebo nový význam ke slovu již existujícímu do slovníku, proto je některé tvoření dost kostrbaté. Některá slova mají vysokou šanci, že se v jazyce udrží alespoň pár let.*

5. Celkové hodnocení

Bakalářská práce Markéty Trojanové podle mého názoru splňuje nároky kladené na tento typ prací. Doporučuji ji k obhajobě a navrhuji klasifikovat ji stupněm **velmi dobře**.

Praha 7. 6. 2023

doc. PhDr. Ivana Bozděchová, CSc.
vedoucí práce